

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	7	4	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	1	0	5
---	---	---	---

B.A./ B.Sc. (Hons.) 3rd Year

1046

POLITICAL SCIENCE

Paper : IV : Opt. (iii) Western Political Thought

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note : (1) Question No. 1 is compulsory. Answer any **nine** questions.
Each question carries 2 marks.

(2) Attempt **one** question from each Unit . Each question carries
18 marks.

Attempt any **nine** questions in 25-30 words. Each questions carries
2 marks :

- (1) Write down three features of social contract.
- (2) Write down name of two books of Habbes.
- (3) Write down four features of political objection of Habbes.
- (4) What is meant by Natural Rights according to Locke ?
- (5) What is meant by Governmental contract according to Locke ?
- (6) Write down three features of liberalism according to Locke.

- (7) What is difference between Real Will and Ideal Will ?
- (8) What is meant by General Will ?
- (9) Write down name of three contractlits.
- (10) What is meant by Historical materialism ?
- (11) Write down three features of theory of surplus value.
- (12) What is meant by Power of Production ?
- (13) What is meant by classless and stateless society ?
- (14) What is meant by withering away of state ?
- (15) What is meant by proletariat class ? 9×2=18

UNIT-I

1. Critically analyse the theory of political obligation of Habbes.

OR

2. Make a critical evaluation of social contract theory of Habbes.

UNIT-II

3. Critically analyse the Lockean liberalism.

OR

4. Evaluate social contract of Locke.

UNIT-III

5. Critically evaluate General Will of Russian.

OR

6. Discuss Russian's views regarding state of nature and natural man.

UNIT-IV

7. Critically evaluate theory of revaluation of Karl Marx.

OR

8. Evaluate Historical materialism of Karl Marx.

18×4=72

(हिन्दी माध्यम)

नोट : (1) Question No. 1 is compulsory. Answer any **nine** questions.
Each question carries 2 marks.

(2) Attempt **one** question from each Unit . Each question carries 18 marks.

निम्न में से कोई नौ प्रश्न 25-30 शब्दों में करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक हैं :

- (1) हाब्स के सामाजिक समझौता के सिद्धांत की तीन विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- (2) हाब्स की दो पुस्तकों का नाम लिखो।
- (3) हाब्स की राजनीतिक जिम्मेदारी की चार विशेषताओं का वर्णन करें।
- (4) लाक के कुदरती अधिकारों से क्या भाव है ?
- (5) लाक के सरकारी समझौता से क्या भाव है ?

- (6) लॉक के अनुसार उदारवाद की तीन विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- (7) असली इच्छा और आदर्श इच्छा में क्या अन्तर है ?
- (8) सांझी इच्छा से क्या भाव है ?
- (9) तीन समझौतावादियों के नाम लिखो।
- (10) ऐतिहासिक भौतिकवाद से क्या भाव है ?
- (11) अतिरिक्त मूल्य के सिद्धांत की तीन विशेषताओं का वर्णन कीजिए।
- (12) उत्पादक की शक्तियों के क्या भाव है ?
- (13) वर्ग रहित और राज्य रहित समाज से क्या भाव है ?
- (14) राज्य के आलोक होने से क्या भाव है ?
- (15) मजदूर वर्ग से क्या भाव है ?

9×2=18

यूनिट-I

1. हाब्स के राजनीतिक जिम्मेदारी के सिद्धांत का आलोचनात्मक वर्णन करें।

अथवा

2. हाब्स के सामाजिक समझौता के सिद्धांत का आलोचनात्मक वर्णन कीजिए।

यूनिट-II

3. लॉक के उदारवादी सिद्धांत का आलोचनात्मक वर्णन कीजिए।

अथवा

4. लॉक के सामाजिक समझौते के सिद्धांत का आलोचनात्मक वर्णन कीजिए।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਰੂਸੋ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਅਥਵਾ

6. ਰੂਸੋ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਅਥਵਾ

8. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦਾ ਮੂਲਾਂਕਨ ਕੀਜ਼ਿਏ। $18 \times 4 = 72$

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ : (1) Question No. 1 is compulsory. Answer any **nine** questions.
Each question carries 2 marks.

(2) Attempt **one** question from each Unit. Each question carries 18 marks.

ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :

- (1) ਹਾਬਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (2) ਹਾਬਜ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
- (3) ਹਾਬਜ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (4) ਲੌਕ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (5) ਲੌਕ ਦੇ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(6) ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਲਾਭ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

(7) ਅਸਲੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(8) ਸਾਂਝੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(9) ਤਿੰਨ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(10) ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(11) ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

(12) ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(13) ਵਰਗ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(14) ਰਾਜ ਦੇ ਆਲੋਪ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(15) ਮਜਦੂਰ ਵਰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

$$9 \times 2 = 18$$

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਹਾਬਜ਼ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

2. ਹਾਬਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਲਾਭ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

4. ਲਾਭ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਰੂਸੋ ਦੇ ਸਾਂਝੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

6. ਰੂਸੋ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕਗ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

8. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

$$18 \times 4 = 72$$